

голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ; Ірпінь: ВТФ „Перун” , 2001. – С. 1193; ⁶ Лихачев Д. С. Заметки о русском. // Новый мир. – 1980. - №3. – С. 10 – 38; ⁷ Єфименко О. Є. Зазнач. праця – С. 38; ⁸ Великий тлумачний словник сучасної української мови. / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ; Ірпінь: ВТФ „Перун” , 2001. – С. 1193; ⁹ Там само. – С. 146; ¹⁰ Там само. – С. 43; ¹¹ Там само. – С. 607; ¹² Лихачев Д. С. Зазнач. праця. – С. 341.

Список умовних скорочень

КСК - концептуальні символи культури

О.О. Гончарова, асп.

ВПЛИВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА НІДЕРЛАНДСЬКУ: СУЧАСНІ ПРОЦЕСИ ЗАПОЗИЧЕНЬ ТА АСИМІЛЯЦІЇ

Зростаюча глобалізація та міжнародні контакти призводять до того, що все більше лінгвістів вивчають проблеми міжкультурної комунікації та ролі англійської мови у міжнародному комунікаційному просторі. У даній статті розглядається, як англійською мовою спілкуються представники Королівства Нідерландів, яким чином їх англійська мова відрізняється від стандартної англійської, а також як саме рідна мова мовців впливає на використання граматичних та лексичних структур під час спілкування англійською мовою.

Growing globalization and international contacts lead to more linguistic research into the problems of cross-cultural communication and the role of English in international communication. The article deals with the English language spoken by the representatives of the Netherlands, the ways their English is different from the Standard English and how their native language influences the usage of grammatical and lexical structures during communication in English.

Територія сучасних Нідерландів в різні історичні часи зазнавала впливу інших мов. Протягом багатьох років основними джерелами запозичень у нідерландській мові були латина (мова міжнародного спілкування народів Європи у часи Середньовіччя) та французька (XVII-XVIII ст.), у XIX ст. домінантну роль почала

відігравати німецька мова, і лише після Другої світової війни вона поступилася кількістю запозичень англійській серед носіїв нідерландської¹⁵.

Інтенсивні процеси запозичень з англійської мови до нідерландської відбуваються завдяки декільком факторам. По-перше, географічне положення Нідерландів та Великої Британії сприяє взаємозв'язку мов: серед британців Нідерланди є одним із найпопулярніших місць відпочинку на вихідних у Європі: чи не в кожному великому місті Нідерландів можна почути британську англійську, яка на пряму взаємодіє із нідерландською мовою. Проте, вплив англійської на нідерландську походить не лише від Великої Британії, але й із Сполучених Штатів Америки, оскільки саме США є провідником масової культури, популярної не тільки в Нідерландах, а й в усьому світі¹². Також, обидві мови (англійська та нідерландська) належать до германської групи мов, що походять від однієї прагерманської мови – звідси випливає схожість мовних структур та лексичних одиниць нідерландської та англійської мов⁸. Окремо варто згадати, що на даний момент у Нідерландах живе велика кількість іммігрантів з Африки, Азії та Латинської Америки, у тому числі із колишніх колоній Нідерландів, які спілкуються із корінним населенням лише глобальною мовою – англійською.

На даний момент потужний вплив англійської на нідерландську мову набув настільки великого розмаху, що почав викликати занепокоєння не тільки у лінгвістів й журналістів, але й у пересічних громадян⁴.

Англійська мова викладається у Нідерландах з початкової школи. Всі фільми та телепередачі англійською йдуть мовою оригіналу із субтитрами, тому й пересічний нідерландець відчуває на собі вплив англійської. Наприклад, можна спостерігати нетипові для нідерландської мови конструкції, що є зворотнім перекладом з англійської: *bij de weg* ← *by the way* (нід. *trouwens* = втім); *dat is alles voor nu* ← *that's all for now* (нід. *dat is voorlopig alles* = це, в принципі, все); *niet mijn copje thee* ← *not my cup of tea* (нід. *dat is niks voor mij* = мені це не цікаво); *plakje cake* ← *piece of cake* (нід. *fluitje van een cent* = дуже легко); *zie je later* ← *see you later* (*tot ziens* = до зустрічі)¹⁷.

Старше покоління, яке не вивчало або погано знає англійську, страждає від впливу англійської найбільше, адже газети та

телевізійні новини переповнені запозиченнями, що більше не виділяються курсивом, не беруться в лапки та не перекладаються на нідерландську (наприклад, нід. *Hulpdiensten zijn, onder meer met vijf ambulances en twee brandweerwagens, ter plekke* – “*Dagblad van het Noorden*”).

Нідерландці вживають все більше англійських слів та конструкцій у повсякденному спілкуванні. Як вважають деякі інтернаціонально-орієнтовані мовознавці, запозичення дають можливість урізноманітнювати мову; нідерландська із запозиченнями звучить «цікавіше», стає більш «міжнародною», а отже «кращою», ніж звичайна нідерландська мова⁷. Запозичені слова дають назви новим речам та поняттям навіть і тоді, коли існує назва певного феномену нідерландською. Наприклад, замість звичного «*hallo*» можна сказати «*hello*», а замість «*proost*» (нід. *Будьмо*) – «*cheers*»⁹. Такі слова, як *manager*, *relax*, *recycled* та *services* стали загальноновживаними та втратили свої нідерландські відповідники *leidinggevende* (керівник), *ontspannen* (відпочивати), *hergebruikt* (повторно використаний), *dienstverlening* (обслуговування)¹⁶.

Протягом останніх років нідерландська мова значно розширила свій лексичний запас за рахунок запозичень із англійської, особливо у таких сферах, як інформаційні технології (*browser*, *computer*, *printer*, *hacker*), діловодство (*outsource*, *manager*, *project*, *director*), індустрія розваг (*aquapark*, *cinema*, *cafe*) тощо. Проте слід зазначити, що вплив англійської на нідерландську відбувається не тільки за рахунок розширення кількості лексичних одиниць, а й на інших мовних рівнях, таких як граматичний (напр., вживання артиклів, прийменників, часів дієслова з парадигмою нідерландської мови) та фонетичний (напр., вимова географічних назв, імен тощо)⁸.

Проблему запозичень з англійської мови у нідерландську вивчають багато сучасних нідерландських лінгвістів, серед найвідоміших дослідників цієї проблеми можна назвати таких науковців, як Лісбет Кунен⁷, Ніколіне ван дер Сейс¹⁵, Пітер Строоп¹⁷, Ян Ренкема^{13, 14} та ін.

Все більше уваги науковці-носії англійської мови та дослідники нідерландської звертають на те, що у своїй більшості нідерландці вживають запозичення з англійської мови із

неправильним значенням. Наприклад, *mobieltje* (нід. мобільний телефон) англійською буде *cell phone*, а *mobile* має зовсім інше значення (рухомий, пересувний, мінливий)^{10, 16}, тобто відбувається зміна лексичного значення через схожість звучання слів.

Для нідерландців *chat* означає «безпосередня розмова через Інтернет у режимі реального часу», в той час як у своєму першому значенні англійське слово *chat* означає «to talk in a friendly informal way to sb»⁵, що є ніщо інше, як «базікати, теревенити»¹. Під поняттям *total loss* нідерландці розуміють «анулювання, письмову відмову» (що в англійській позначається терміном *write-off*), а словом *station-wagon* (багатомісний легковий автомобіль) називають *estate car* (автомобіль із кузовом «універсал») ⁶.

Таким чином, нідерландці поступово створюють майже свій власний варіант англійської мови, *Nederengels*¹². Предметом дискусій мовознавців лишається те, чи можна таке вживання мови вважати природнім розвитком та доповненням нідерландської або ж вважати неправильними англіцизмами у мові.

Nederengels означає рясне вживання у нідерландській мові англійських слів чи конструкцій, типових для англійської мови, й складається зі слів *Nederlands* (нід. нідерландська) та *Engels* (нід. англійська)². Носії англійської мови називають таку суміш англійської та нідерландської мов *Dunglish* (*Dutch + English*); до того ж існує багато прізвиськ цього феномену, а саме *Amerilands* (*American + the Netherlands*), *Englutch* (*English + Dutch*), *Engerland* (*English + the Netherlands*), *Dutchglish* (*Dutch + English*), *Dutchlish* (*Dutch + English*) та *Steenkolenengels* (нід. *Coal English*, «вугільна англійська») ³. Останній термін датується початком ХХ ст., коли голландці, що працювали в портах, використовували примітивну англійську для спілкування із екіпажами британських кораблів вугільної промисловості – так склався стереотип про погане знання англійської нідерландцями.

Nederengels проявляється зазвичай у тих сферах, де відбувається найбільша взаємодія англосаксонської, зокрема американської, та нідерландської культур.

Із розвитком сучасних інформаційних технологій інтенсивне запозичення термінології з англійської мови відбувається майже у кожній мові, і нідерландська в цьому випадку не є винятком.

Inloggen, rebooten, user, password, backup, surfen, hacken, browsen, bloggen, mailen, deleten, printen, forwarden, editen, googlen, typen – це лише декілька прикладів використання слів, адаптованих під граматичну форму нідерландської мови¹².

Світова глобалізація та міжнародні контакти у сфері бізнесу спричинили неабиякий вплив на мову, що використовується бізнесменами. *Nederengels* у Нідерландах часто називають *managerstaal* (англ. *manager* – управлінець, нід. *taal* - мова). Англійські слова, адаптовані під нідерландську граматику, вживаються вже на всіх рівнях організацій, від виконавців до управлінців найвищої ланки. Наприклад, для позначення «передачі сторонньому підряднику деяких бізнес-функцій» використовується *outsourcen van de human resource recruitment* (нід. *het uitbesteden van de personeelswerving*), а основну діяльність підприємства *de hoofdactiviteit van een bedrijf* замінили більш коротким та змістовним іншомовним терміном *core business*¹².

У світі реклами більшість нідерландських та міжнародних компаній, спрямованих на нідерландського споживача, використовують англійську мову для створення слоганів, хоча саме для нідерландського споживача було б більш логічно використовувати його рідну, нідерландську мову. Наприклад: *Heineken* "Heineken refreshes the parts that other beers cannot reach"; *Philips* "Let's make things better" (1995-2004); "Sense and simplicity" (vanaf 2004); *T-mobile* "Life is for sharing"; *Coca-Cola* "Always Coca Cola", "Taste the coke side of life" і т.п.

В індустрії розваг на кшталт США, а саме Голівуду як найбільшого виробника кінопродукції, нідерландці називають кінопризи *awards* (нід. *prijzen*), короткометражні реклами перед початком фільму у кінотеатрі *trailers* (нід. *reclamefilmpje*), а комедію – *comedy* (нід. *blijspel*).

У сфері спорту також можна виділити велику кількість запозичень. Наприклад, *passen* (адаптована граматична форма англійського дієслова *pass*) у нідерландській означає виключно «передавати м'яч від одного гравця до іншого», в той час як в англійській мові дієслово *pass* має близько 27 значень. Для слів *corner, keeper, penalty, (links- en rechts)back, golf, lob, volley(ballen), basket(ballen), pitchen, catchen, snowboarden, snookeren, racen,*

squashen, joggen, trimmen, fitness(en) у більшості випадків навіть немає нідерландських еквівалентів, а якщо їх і можна знайти у словнику нідерландської мови, то на рівні повсякденного вжитку вони вже давно використовуються всіма верстами носіїв нідерландської мови.

Починаючи з 60-х рр. ХХ ст., велику кількість елементів молодіжної популярної культури нове покоління нідерландців перейняли від молоді Сполучених Штатів, наприклад *chill* (розслабся), *fat (phat)*, *cool* («жир», круто), *da's fucking* (шкода), *power* (побачимось, до зустрічі), *battle* (боротьба за звання найкращого танцюриста у напрямку брейк-данс), *peace* (привіт, як справи?), *chick* (симпатична дівчина), *wazzup* (=what's up) тощо¹¹.

Незважаючи на велику кількість запозичень, нідерландська мова не перестає бути від цього менш «нідерландською» - правила правопису та граматичні конструкції залишаються незмінними, і тому запозиченому слову потрібно «підлаштовуватись» під правила нідерландської мови, щоб залишатись у вжитку. Згодом, нідерландці роблять велику кількість помилок при розмові англійською, бо звикли переносити слова іншомовного походження на структури рідної мови, а отже роблять те саме й у зворотному порядку. Серед них можна виділити найтипівіші:

1. використання неправильних значень слів та виразів: такі помилки зазвичай трапляються через помилкове тлумачення значень іншомовних слів на основі досвіду власної мови, тобто слова/вирази просто неправильно перекладаються через зрозумілі причини. Можна виділити такі основні типи помилок:

- англійські та нідерландські слова схожі за звучанням, але мають абсолютно різні значення, наприклад²:

«*Thank you for your **reaction***» замість «*Thank you for your reply*» (нід. «*Bedankt voor uw **reactie***»)

«*I **hate** you all very welcome*» замість «*I welcome you all*» (нід. «*Ik **heet** u allen zeer welkom*»)

«*Gas out of our **bottom***» замість «*Gas from our soil/ground*» (нід. «*Gas uit onze **bodem***»)

«*I will **learn** you*» замість «*I will teach you*» (нід. «*Ik **leer** je*»)

«*I **fok** horses*» замість «*I breed horses*» (нід. «*Ik **fok** paarden*»)

«*I always get my **sin***» замість «*I always get what I want*» (нід. «*Ik krijg altijd mijn **zin***»)

• дослівний переклад слів та словосполучень з нідерландської на англійську, наприклад²:

«***Put** your mobiles **out***» замість «*Turn off your mobile phones*» (нід. «***Zet** je mobieltjes **uit***»)

«*I always **make craft** of the unit circle*» замість «*I always use the unit circle*» (нід. «*Ik **maak** altijd **gebruik** van de eenheidscirkel*»)

«*When I'm **walking** over this line*» замість «*When I'm following this line (with finger)*» (нід. «*Wanneer ik over deze lijn **loop***»)

«*I'm **sitting** on this line*» замість «*I am on this line (when pointing at a line)*» (нід. «*Ik **zit** op deze lijn*»)

«*Passengers can **change** here*» замість «*Passengers can change trains here*» (нід. «*Reizigers kunnen hier **overstappen***»)

• дослівний переклад сталих словосполучень з нідерландської на англійську, наприклад²:

«*Are you taking me in the mailing*» замість «*Are you kidding me?*» (нід. «*Neem je mij in de maling?*»)

«*That can*» замість «*that's possible*», «*sure*» або «*of course*» (нід. «*Dat kan*»)

«*How late is it?*» замість «*What time is it?*» (нід. «*Hoe laat is het?*»)

«*What is there on the hand?*» замість «*What is going on?*» (нід. «*Wat is er aan de hand?*»)

«*Go your gang*» замість «*Do your thing*» (нід. «*Ga je gang*»)

«*Let but sit*» замість «*Never mind*» (нід. «*Laat maar zitten*»)

Серед нідерландських вузів зараз ведеться дискусія, чи варто викладати пари тільки англійською мовою через велику кількість іноземних студентів. Самим переконуючим аргументом «проти» є те, що більшість професорів в університетах не володіють англійською настільки, щоб вести лекції. На хвилі дискусій, Студентське об'єднання VSSD Делфтського університету технологій заснувало премію «The Worst Teacher Award», яка кожного року презентується викладачу, який зробив найбільше помилок в англійській під час навчального процесу. Оскільки *worst* нідерландською означає «ковбаса», то приз вручають у вигляді ковбаси. Ось деякі приклади помилок²:

«*Don't let them eat the cheese off your bread*» замість «*Don't lose your competitive edge*» (нід. *Laat je de kaas niet van het brood eten*)»

«*You have to screw up the number*» замість «*You have to increase the number*» (нід. «*Je moet de waarde opschroeven*»)

«*This college goes over ramps*» замість «*This lecture is about disasters*» (нід. *Dit college gaat over rampen*)»

«*I tried to lead you around the garden*» замість «*I tried to deceive you*» (нід. «*Ik probeerde je om de tuin te leiden*»)

«*I have an equation picked from the sky*» замість «*I took a random equation*» (нід. «*Ik heb een vergelijking uit de lucht gegrepen*»)

«*You have to meet this with your lat*» замість «*You have to measure this with your ruler*» (нід. «*Je moet dit meten met je lat*»)

«*Be very aware if you look to this graph*» замість «*Pay attention when looking at this graph*» (нід. «*Let goed op als je naar deze grafiek kijkt*»)

2. порядок слів: в англійській та нідерландській мовах порядок слів у реченні часто відрізняється, оскільки англійська є мовою SVO (Subject Verb Object), а нідерландська – частково SVO і частково SOV. Проте, нідерландці часом забувають про цю відмінність, і в англійському реченні використовують такий самий порядок слів, як і в рідній мові. Наприклад: «*I did that already yesterday*» замість «*I already did that yesterday*»

3. об'єднання дієслів: оскільки обидві мови (нідерландська та англійська) належать до германської мовної групи, то деякі дієслова є дуже схожими, й тому деякі носії нідерландської використовують дієслівний суфікс нідерландської мови для англійських запозичень. Наприклад, *cheken, cashen, shoppen, timen* – до англійського слова додається граматичне закінчення нідерландського дієслова *-en*. Також через відсутність у нідерландській мові допоміжних дієслів та форми часу *Progressive*, при спілкуванні англійською можуть виникати наступні помилки:

«*What do you now?*» замість *What are you doing?*

(нід. *Wat doe je nu?*)

«*How does it now?*» замість *How are you doing now?*

(нід. *Hoe is het nu?*)

«*What mean you?*» замість «*What do you mean?*»

(нід. *Wat bedoel je?*)^{2,8}

4. помилки у правописі: як вже зазначалося, англійська та нідерландська мають спільне походження, й тому деякі слова можуть звучати однаково, а писатися по-різному. Через це можуть виникати такі помилки:

«*She told me that you are a good **kok***» замість *She told me that you are a good **cook***» (нід. *Zij vertelde me dat je een goede **kok** bent*)

«*Are you **shore** of this?*» замість *Are you **sure** of this?*» (плутатина через вимову)^{2,8}

Англійська є такою популярною у використанні серед нідерландців, бо вона є міжнародною та сучасною, а нідерландці безперечно люблять бути в епіцентрі подій. Готовність нідерландців переключатись на англійську та використовувати запозичення у рідній мові є вираженням бажання максимально брати участь у житті світу. Нідерландці не бояться розмовляти англійською, як і будь-якою іншою мовою – про цю національну рису характеру потрібно завжди пам'ятати. Про це свідчить той факт, що нідерландські компанії відіграють важливу роль у світових бізнес-процесах, що абсолютно не відповідає скромним географічним розмірам Королівства Нідерландів.

Тенденція використання англійських слів у нідерландській мові зростає з кожним днем. Багатьом носіям нідерландської це, звичайно, не до вподоби, але ледве хто може заперечувати, що завдяки запозиченням нідерландська мова постійно розширюється та збагачується.

¹Мюллер, В. К. Большой англо-русский словарь: В новой редакции: 220 000 слов, словосочетаний, идиоматических выражений, пословиц и поговорок. Изд. 8-е, стереотип. / В.К. Мюллер – Москва: Цитадель-трейд: Рипол-классик: Дом XXI век, 2008. – 832 с.; ²Dunglish [Електронний ресурс] – Режим доступу до статті: <http://en.wikipedia.org/wiki/Dunglish>; ³Dunglish: Where Dutch and English collide [Електронний ресурс] – Режим доступу до статті: http://www.dunglish.nl/?page_id=134; ⁴Helm, Ruud van der. Hoe zuiver is “zuiver”? Het nut van bastaardwoorden / Ruud van der Helm // Onze Taal. – 2009. – №1. – P. 4-7; ⁵Hornby, A.S. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English. Seventh Edition. – Oxford: Oxford University Press, 2005. ⁶Kesteren, W.J.P. van. Nederlanders gebruiken Engelse woorden bijna altijd verkeerd [Електронний ресурс] / W.J.P. van Kesteren – Режим доступу до

статті: <http://www.refdag.nl/artikel/1243349/Nederlanders+gebruiken+Engelse+woorden+bijna+altijd+verkeerd.html>; ⁷Koenen, Liesbeth. Peptalk: De Engelse woordenschat van het Nederlands. / L. Koenen, R. Smits – Amsterdam: Nijgh & Van Ditmar, 1992. – P.5-19; ⁸Krol, Ronald van de. Native English for Nederlanders. A personal, cultural and grammatical guide. 6-de druk / Ronald van de Krol – Amsterdam: Business Contact, 2008. – 160 p.; ⁹Lijst van Engelse leenwoorden in het Nederlands met Nederlandse alternatieven [Электронний ресурс] – Режим доступу до статті: http://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_Engelse_leenwoorden_in_het_Nederlands_met_Nederlandse_alternatieven;

¹⁰Multitran dictionary [Электронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://multitran.ru/>; ¹¹Nederengels / Dungleish: 'Engelse' uitdrukkingen in het Nederlands [Электронний ресурс] – Режим доступу до статті: <http://www.languageclub.nl/stijlgids/357>; ¹²Nederengels [Электронний ресурс] – Режим доступу до статті: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Nederengels>; ¹³Renkema, Jan. Nederengels / Jan Renkema [Электронний ресурс] – Режим доступу до статті: <http://www.janrenkema.nl/pdf/mb052001.pdf>; ¹⁴Renkema, Jan. Tuinapparatuur of garden equipment? Waarom Nederlanders Engels prefereren / J. Renkema, E. Vallen, H. Hoeken // Waar gaat het Nederlands naar toe? Panorama van een taal. Samengesteld door Jan Stroop – Amsterdam: Bert Bakker, 2003. – P.108-112; ¹⁵Sijs, Nikoline van der. Geleend en uitgeleend: Nederlandse woorden in andere talen en andersom / Nikoline van der Sijs – Amsterdam/Antwerpen: Contact, 1998. – P. 47-52, 111-112; ¹⁶Spreekt u Nederengels? [Электронний ресурс] – Режим доступу до статті: <http://www.vitaal.nl/content.jsp?objectid=6453>; ¹⁷Stroop, Pieter. Koetmoring! Praat hier nog iemand Nederlands? De koers van het Nederlands in het bedrijfsleven / Pieter Stroop // Waar gaat het Nederlands naar toe? Panorama van een taal. Samengesteld door Jan Stroop – Amsterdam: Bert Bakker, 2003. – P.113-117